

Vėjo energetika Lietuvoje demonstruoja augimo šuolį - „Wind Europe“ duomenimis, trečiąjį metų ketvirtį pagal užsakytų vėjo jėginių kiekį Lietuva buvo antra Europoje, tačiau pagal iš vėjo pagaminamos elektros energijos kiekį vis dar atsilieka nuo Europos vidurkio ir ypač stipriai atsilieka nuo vėjo energetikos lyderių. Vėjo jėginių parkus vystančių kompanijų atstovai tikina, kad tokių rodiklių Europos statistikoje pamatysime dar ne kartą, nes vėjo jėginių parkų plėtra Lietuvoje tik dabar įgauna pagreitį.

Remiantis Europos vėjo energetikos industriją vienijančios organizacijos „Wind Europe“ duomenimis, pirmąjį šių metų ketvirtį daugiausiai vėjo jėginių užsakyta šioje srityje jau pirmąją Jungtinėje Karalystėje ir Švedijoje, antrąjį – Suomijoje ir Vokietijoje. Trečiąjį metų ketvirtį didžiausiais vėjo jėginių užsakymais išsiskyrė Ukraina ir pirmą kartą į lyderių viršūnes patekusi Lietuva, kurios užsakytų vėjo jėginių bendra galia siekia 262 MW. Pasak Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos (LVEA) direktorės Urtės Daškevičiūtės, nors tai yra didžiausias vėjų jėginių užsakymas Lietuvos istorijoje, tai nėra visai netikėtas pasiekimas.

„Vėjo energetika Lietuvoje įgauna pagreitį ir yra vienas svarbiausių energijos gamybos būdų. Pernai vėjo elektrinių instaliuota galia sudarė didžiausią dalį ir siekė beveik 60 proc. visų atsinaujinančių energijos šaltinių pajėgumų. Svarbu pažymėti, kad į Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės duomenis neatsižvelgiama, nes ji naudojama tik kaip rezervinis energijos šaltinis stipriai išaugus elektros poreikiams ar esant elektros tiekimo sutrikimui. Šalyje sėkmingai plėtojami vėjo jėginių parkai sulaukia vis didesnio verslo ir visuomenės palaikymo, tad ateityje turėtume sulaukti ne vieno tokio vėjo jėginių užsakymo šuolio bendroje Europos statistikoje“, – teigia U. Daškevičiūtė.

Vėjo energetikos bumas - tik pradžia

„Wind Europe“ duomenimis, trečiąjį metų ketvirtį Lietuvos įmonės užsakė 48-ias 5–6 MW galios vėjo jėgainės. Visos užsakytos jėgainės – gamintojo „General Electric“. Pagrindiniai užsakovai – vėjo jėginių parkus Lietuvoje vystančios bendrovės „Enefit Green“ ir „European Energy“.

Pasak „Eesti Energia“ grupei priklausančios energetikos bendrovės „Enefit Green“ vadovo Lietuvai Lino Sabaliausko, šiemet įmonė pateikė užsakymą 26-ioms vėjo jėgainėms įsigyti. 14 vėjo jėginių iškilis viename didžiausių šalyje vystomų vėjo jėginių parke Akmenėje, 12 – Šilalėje.

Abu parkai turėtų pradėti veikti 2023 m. Investicijos vien į 75 MW galios projektą Akmenėje siekia 85 mln. eurų. Prognozuojama, kad per metus šiame vėjo jėginių parke bus pagaminama iki 258 GWh elektros energijos, kurios pilnai pakaks aprūpinti apie 80 tūkst. namų ūkių. Šilalėje vystomo antrojo vėjo jėginių parko pajėgumai bus kiek mažesni – 160 GWh per metus.

„Šiuo metu atrodo, kad Lietuvoje yra vėjo energetikos bumas, kuris, mano nuomone, yra

pavėluotas bent 1–2 metus. Iš tikrųjų vėjo jėginių parkų plėtra šalyje tik įgauna pagreitį: vis daugiau kompanijų imasi pigios vėjo energetikos, kuri pakeis dabartinę brangią elektrą, gaminamą iš iškastinio kuro. Jau dabar turėtume iš atsinaujinančių šaltinių gaminamą energiją vadinti ne alternatyvia, o pagrindine“, – pastebi L. Sabaliauskas.

Jau žvalgosi į Baltijos jūrą

Panašios nuomonės laikosi ir Danijos atsinaujinančios energetikos kompanijos „European Energy“ atstovas Lietuvoje, „European Energy Lithuania“ vadovas Andrius Čypas – norint pasiekti Vyriausybės išsikeltą tikslą iki 2050 m. 80 proc. elektros energijos gaminti iš atsinaujinančių šaltinių, būtina judėti į priekį.

„Šiuo metu Lietuvoje vėjo jėginių parkai plėtojami tik sausumoje, turimi plotai dar leidžia ieškoti vietų, kur galima statyti vėjo jėgaines, tačiau netrukus pereisime prie vėjo jėginių, statomų jūroje. Tikimės, kad Vyriausybė jau 2023 m. leis startuoti bei dalyvauti projektų vystyme plėtojant jūrinių vėjo jėginių parką“, – sako A. Čypas.

Pasak jo, „European Energy“ šiemet įsigijo 34 vėjo jėgaines. Iš pernai įsigytų 21 jėgainės šiemet 12 statomos Jonavos r., 9 – Anykščių r. Planuojama, kad nauji vėjo jėginių parkai pradės veikti jau kitais metais – Anykščiuose įrengto jėginių parko bendra galia sieks 49,5 MW ir kasmet pagamins apie 150 GWh elektros energijos. Kitų metų planuose – nauji vėjo jėginių parkai Rokiškyje ir Telšiuose.

Lietuva turi šansų pirmauti

Šiuo metu Telšiuose baigiamas plėtoti vienas moderniausių šalyje vėjo jėginių parkas – jau sumontuotos visos „General Electric“ vėjo jėgainės, parkas nuo rugsėjo pradžios veikia bandomuoju režimu. Pasak parką vystančios „E Energija“ grupės vadovo Gedimino Ulozos, nors iš netipinio trečiojo metų ketvirčio sunku daryti ilgalaikes išvadas, Lietuva turi šansų pirmauti vėjo energetikos srityje.

„Faktas, kad Lietuvoje numatoma didesnė vėjo jėginių parkų plėtra, tačiau ar pirmausime kiekvieną ketvirtį pagal vėjo jėginių užsakymo kiekį – tikrai ne. Vis dėlto vidutiniškai būsimė aukščiau už vidurkį ir pagal naujai įrengtų vėjo jėginių skaičių, lyginant su šalies dydžiu, keletą metų išliksime tarp pirmaujančių šalių. Taip yra todėl, kad ilgą laiką Lietuvoje išvis neturėjome naujų vėjo jėginių parkų, o per tą laiką Vakarų Europoje vyko plėtra ir buvo panaudotos dauguma vėjo energetikai tinkamų vietų, daug kur vyksta vėjo jėginių parkų atnaujinimai, kai išmontuojamos senos ir statomos naujos jėgainės“, – aiškina G. Uloza.

„Wind Europe“ duomenimis, Lietuva pagal iš vėjo pagaminamą elektros energiją yra arti Europos vidurkio – 13 proc. elektros energijos poreikio yra patenkinama vėjo jėginių pagaminama elektra, kai Europos vidurkis siekia 15 proc. Vis dėlto šalis stipriai atsilieka nuo tokių vėjo energetikos lyderių, kaip Danija (48 proc.), Airija (38 proc.), Vokietija (27 proc.) ar Švedija (20 proc.).

Renkasi tik moderniausias vėjo jėgaines

Pasak LVEA direktorės U. Daškevičiūtės, verta atkreipti dėmesį, kad didžioji dalis Lietuvoje užsakomų vėjo jėgainių yra modernios ir galingos, kas leidžia užtikrinti didesnę pagaminamos elektros energijos kiekį turint mažesnę vėjo jėgainių skaičių.

„Vėjo jėgainių parkų vystytojams tenka įvertinti, kiek kainuos vėjo jėgainėje pagaminta elektra – prie to prisideda ne tik vėjo jėgainių kaina, bet ir jų pastatymo kaina bei greitis, aptarnavimas, kitos į kontraktą su gamintoju įtraukiamos sąnaudos. Galime pasidžiaugti, kad Lietuvos vėjo energetikos plėtotojai turi visas galimybes rinktis tik iš geriausių gamintojų pasiūlymų“, – sako U. Daškevičiūtė.

Pasak G. Ulozos, Lietuvoje labiausiai paplitusios „General Electric“ vėjo jėgainės spėjo įgyti konkurencinį pranašumą rinkoje ne vien dėl moderniausių turbinų, bet ir dėl suformuotos projektų vykdymo ir serviso komandos bei projektų įgyvendinimo patirties.

2020 m. Europoje bendra vėjo jėgainių parkų galia siekė 220 GW, 80 proc. jų sudarė sausumos vėjo jėgainės. Vien pernai Europoje instaliuota 14,7 GW vėjo jėgainių parkų – daugiausia jų iškilo Nyderlanduose (2 GW), Vokietijoje (1,7 GW), Švedijoje (1,7 GW), Ispanijoje (1,4 GW) ir Prancūzijoje (1,3 GW).

